

RP 102/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 § i lagen om strukturstöd till jordbruket

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om strukturstöd till jordbruket ändras så att det räntestöd som betalas för räntestödslån sänks. I stället för nuvarande fyra procentenheter ska det beviljas tre procentenheter i räntestöd för nya räntestödslån.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013.

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning

I lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007), nedan *lagen om strukturstöd*, föreskrivs det om investeringsstöd för gårdsbruk samt startstöd till unga jordbrukare. I huvudsak beviljas investeringsstöd för byggande av produktionsbyggnader på gårdsbruksenheter. Startstöd till unga jordbrukare beviljas för sådana kostnader för etablering av jordbruk som till största delen orsakas av förvärv av gårdsbruksenheter och dess lösöre. Vanligtvis hänför sig detta till en generationsväxling på gårdsbruksenheter.

I samband med stödjandet av investeringar och etablering av jordbruk kan beviljas understöd, räntestöd och statsborgen. Oberoende av stödformen eller huruvida det används flera olika stödformer för samma ändamål, får stödets sammanlagda belopp inte överstiga det procentuella maximibelopp av investeringskostnaderna som fastställts för investeringsstödet, eller maxibeloppet på 70 000 euro vid beviljande av stöd för etablering av jordbruk.

Med stöd av lagen om strukturstöd har utfärdats statsrådets förordning om investeringsstöd för gårdsbruk och om startstöd till unga jordbrukare (299/2008). Enligt den får maximibeloppet av ett räntestöd som ingår i startstödet till unga jordbrukare vara högst 35 000 euro. Med stöd av den nämnda lagen utfärdas årligen också en statsrådsförordning i

vilken det förutom om det procentuella maximibeloppet av investeringsstödet för de godtagbara kostnaderna även föreskrivs om det procentuella maximibelopp av det totala stödet som får beviljas som räntestöd. Den senaste förordningen är statsrådets förordning om styrning av investeringsstöd för gårdsbruk år 2012 (1197/2011). År 2012 varierar räntestödets maximibelopp beroende på stödobjekt mellan 10 och 20 procent av de godtagbara kostnaderna. Maximibeloppen av dessa stöd följer Europeiska unionens (EU) lagstiftning. Enligt 27 § 1 mom. i förordning 299/2008 är beloppet av det stöd som kan beviljas som räntestöd summan av de poster till nominellt belopp vilka på basis av räntestödet beräknats för ränteperioder om ett halvt år.

De understöd som ingår i investeringsstöden beviljas för en del av stödobjekten i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), på samma sätt som de understöd som ingår i startstöden, så att de finansieras delvis med medel från EJFLU. En del investeringsobjekt, liksom en del av de räntestöd och den statsborgen som ingår i investerings- och startstöden, finansieras helt och hållet med nationella medel. I dessa fall tillämpas kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom produktion av jordbruksprodukter och om

ändring av förordning (EG) nr 70/2001. Det räntestöd som beviljas utöver det delfinansierade understödet godkändes av EU-kommissionen i samband med att den godkände programmet för utveckling av landsbygden på det finländska fastlandet samt dess ändringar. Det stöd som finansieras helt och hållet med nationella medel har anmälts i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006, och dessutom har kommissionen beslutat om stödnivåerna delvis med stöd av artikel 141 och 142 i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen.

Bestämmelser om räntestödslån och räntestöd finns i 17 § i lagen om strukturstöd. Enligt det inledande stycket i 17 § 1 mom. kan räntestöd beviljas inom ramen för den beviljningsfullmakt för räntestödslån som årligen fastställs i statsbudgeten. I momentets 2 punkt föreskrivs om totalräntan på ett lån som godkänts som räntestödslån, dvs. om den ränta från vilken räntestöd inte avdragits. Lånets totalränta får högst motsvara räntan på sådana lån med normala villkor som kreditgivaren beviljat för liknande ändamål, inklusive extra kostnader för beviljande och skötsel av räntestödslån.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om räntestöd och den minimiränta som låntagaren betalar på lånet. Räntestödet är fyra procentenheter. Låntagaren ska dock betala en årlig

ränta på minst en procent på lånet. Därför kan det räntestöd som ska betalas vara under fyra procentenheter under någon ränteperiod under lånetiden, om lånets totalränta för perioden i fråga är under fem procent.

Räntestöd beviljas inte för sådana kostnader för kredit i utländsk valuta som beror på förändringar i valutakurserna.

Enligt 3 mom. är en förutsättning för beviljande av räntestöd att kreditgivaren har godkänt det lånebelopp och de lånevillkor som stödansökan avser.

1.2 Praxis

Vid beviljande av stöd används räntestödets maximibelopp när stödet beräknas. Stödet beviljas dock till alla delar i euro och de olika delarna av stödet ska anges i stödbeslutet. I stödbeslutet ska således utöver de godtagbara kostnaderna, det godkända lånebeloppet och stödvillkoren specificeras hur mycket stöd som beviljas som understöd, som räntestöd och som stöd i anknytning till statsborgen. När stödtagaren använder ett beviljat stöd får de maximibelopp som anges i beslutet inte överstigas till någon del.

Räntestödslån och räntestöd för investeringar har beviljats årligen från och med 2008 enligt följande:

	Räntestödslån		Räntestöd
	st.	miljoner euro	miljoner euro
2008	163	6,87	1,49
2009	1 553	140,34	34,36
2010	1 228	155,48	39,29
2011	1 361	164,19	41,22
Sammanlagt	4 305	466,88	116,36

Räntestödslån och räntestöd för etablering av jordbruk har under motsvarande tid beviljats enligt följande:

	Räntestödslån		Räntestöd
	st	miljoner euro	miljoner euro
2008	126	13,72	2,41
2009	520	62,86	12,44
2010	470	58,30	11,33
2011	482	59,63	11,53
Sammanlagt	1 598	194,51	37,71

Vid räntestödslån används i regel rörliga räntor. Lånens totalränta består vanligen av en referensränta till vilken det läggs till en marginal. Referensräntan är vanligen en lång euriborränta eller kreditinstitutets egen s.k. Prime-ränta. Den allmänna räntenivån har dock under de senaste åren varit rätt låg. De referensräntor som använts har länge varit omkring en procent. Exempelvis 12 månaders euriborräntan var 0,80 procent i början av september. Under de senaste fem åren var

den som högst i slutet av 2008, då den var 5,5 procent. Efter det sjönk räntan kraftigt och har sedan dess hållits under 2,5 procent.

Marginalernas storlek beror däremot bl.a. på lånesökandens solvens, riskerna i anslutning till verksamheten samt kreditinstitutets egen lånepolitik och konkurrensläget.

De genomsnittliga räntemarginalerna för räntestödslån som beviljades med stöd av lagen om strukturstöd var under åren 2008–2012 följande:

År	Räntestödslånt	Räntemarginal procentenheter
2008	289	1,07
2009	2 052	1,36
2010	1 661	1,53
2011	1 797	1,46
2012	899	1,60

Av ovanstående framgår att lånemarginalerna håller på att stiga en aning. Marginalerna för enskilda lån varierar mellan ca 0,5–2 procentenheter. Marginaler utanför detta variationsintervall används sällan.

I och med att stötagaren i vilket fall som helst ska betala en minimiränta på en procent, har räntestöd inte betalats i enlighet med maximibeloppet fyra procentenheter de senaste åren. I regel betyder detta dock inte att stötagaren inte skulle få sig till godo det räntestöd i euro som stötagaren beviljats. Trots att räntenivån är låg för närvarande kommer den sannolikt att börja stiga igen efter några år. Således skjuts betalningen av räntestödet under lånetiden bara upp till en senare tidpunkt, förutsatt att lånet beviljats med tillräckligt lång lånetid.

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att 17 § 2 mom. i lagen om strukturstöd ändras så att räntestödets maximibelopp sänks från fyra procentenheter till tre procentenheter. En förutsättning är emellertid att låntagaren ska betala minst en procent årlig ränta på lånet. Om lånets totalränta är lägre än fyra procent, ska räntestödets belopp dock vara högst lika stort som skillnaden mellan totalräntan och minimiräntan. Om totalräntan däremot är högre än fyra pro-

cent ska låntagaren betala en ränta som fås genom att dra av tre procentenheter från den totala räntan. Således ändras inte det sätt på vilket räntestöd beräknas.

Vid beviljande av stöd ska det stödbelopp i euro som hänförs till lånet beräknas på basis av ett räntestöd på tre procentenheter. På basis av den lånetid som ingår i kreditinstitutets kreditlöfte för räntestödslånet diskonteras räntestödets eurobelopp till sitt nuvärde, dock så att det beviljade räntestödet inte kan överstiga den maximala stödprocenten för stödbjektet i fråga. När betalningen av räntestödet infaller beror på fluktuationerna i totalräntan under lånetiden. Det kan hända att räntestödet inte räcker till för hela lånetiden, vilket i så fall beror på maximibeloppet av det totala stödet samt lånebeloppet. Om referensräntorna hålls låga länge och låntagaren fått en fördelaktig marginal är det dock även möjligt att hela det räntestöd som beviljats inte kan användas, särskilt i sådana fall då lånetiden är kort.

Målet är att den sänkta räntestödsprocenten redan från och med 2013 ska medföra inbesparingar i fråga om statens räntestödsutgifter. Syftet är också att låntagaren, oberoende av nivå på referensräntorna, ska vara genuint intresserad av att förhandla med kreditinstitutet om lånet så att den ränteandel som låntagaren ska betala samt lånevillkoren blir

så fördelaktiga som möjligt. Man räknar med att detta bäst kan ske genom att räntestödets maximala procentenhet sänks. När det gäller en del lån skulle inte det beviljade stödet längre täcka hela lånetiden. Ju lägre räntan är på det lån sökanden beviljas, desto längre räcker dock det beviljade räntestödet.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för statsfinanserna

Saldot för lånen i enlighet med lagen om strukturstöd uppgick vid utgången av 2011 till 425,1 miljoner euro. År 2011 betalades i räntestöd för dessa lån sammanlagt 6,3 miljoner euro, vilket är 1,85 procent av det genomsnittliga lånekapitalet.

Under åren 2008–2011 var den årliga bevilningsfullmakten för räntestödslån 300 miljoner euro. Det totala beloppet av bevilningsfullmakten användes dock inte varje år. År 2011 var antalet beviljade lån mindre än normalt. På grund av det instabila ekonomiska läget är inte någon större ökning av antalet

lån att vänta år 2012 och 2013. Enligt beräkningar kommer beloppet av den bevilningsfullmakt som kommer att behövas år 2013 att vara endast ca 250 miljoner euro.

Om 90 procent av bevilningsfullmakten på 250 miljoner euro för räntestödslån 2013 beviljas med nuvarande stödvillkor, kommer räntestödsutgifterna för räntestödslånen med ett räntestöd på fulla fyra procent att uppgå till sammanlagt 68,6 miljoner euro, förutsatt att räntestöd betalas till fullt belopp varje år och lånetiden är lika lång som för närvarande, dvs. i genomsnitt 14 år. De lån som beviljas i enlighet med den föreslagna ändringen kommer utgående från motsvarande antaganden att medföra räntestödsutgifter på sammanlagt 51,5 miljoner euro, dvs. 16,1 miljoner euro mindre.

Enligt en granskning av de räntestödslån som kommer att beviljas under åren 2013–2016 inom ramen för den årliga bevilningsfullmakten på 250 miljoner euro, beräknas den föreslagna ändringen, förutsatt att räntenivån är minst fem procent, att minska räntestödsutgifterna 2013–2016 enligt följande:

År	2013	2014	2015	2016
	mn	mn	mn	mn
	euro	euro	euro	euro
Kumulation i minskning av räntestödet	0,6	2,3	4,4	6,3

3.2 Övriga konsekvenser

I och med ändringen minskar den andel av stödet till jordbrukaren som beviljas som räntestöd. Avsikten är inte att ändra de maximala belopp av stödet som kan beviljas som räntestöd, men i praktiken minskar dock räntestödets andel av det investeringsstöd som beviljas en enskild jordbrukare. Däremot kommer oftast inte den andel av startstödet som beviljas som räntestöd att minska, eftersom lånen för närvarande är så stora att räntestödet på 35 000 euro inte räcker för hela lånetiden för lån som gäller förvärv av gårdsbruksenheter när låneräntan är minst fyra procent. Betalningen skjuts dock upp på grund av att räntestödsprocenten sjunker. Om lånetiden inte är tillräckligt lång kommer däremot det ränte-

stöd som betalas till jordbrukare i anknytning till de stöd som beviljas för investeringar att minska även i praktiken.

I EU-kommissionens beslut av den 27 februari 2008 K(2008) 696 slutlig, som gäller sådana stöd som avses i artikel 141 i anslutningsfördraget, förutsätts det att Finland inom den stödregion som omfattas av beslutet i fråga beviljar fullt stödbelopp för en del av de stödberättigade investeringsobjekten. För att det ska vara möjligt att betala fullt stödbelopp förutsätts det att understödet höjs inom den region som omfattas av kommissionens beslut.

Ändringen som helhet uppskattas inte avsevärt försämra möjligheterna för de jordbrukare som gör investeringar på gårdsbruksenheter eller som etablerar jordbruk.

Den föreslagna ändringen påverkar i sig inte de ränteinkomster som det kreditinstitut som beviljat räntestödslånet får av lånet, eftersom kreditinstitutet i vilket fall som helst får den överenskomna totala räntan som betalas dels av jordbrukaren, dels av staten. I och med att ändringen genomförs är det dock möjligt att jordbrukarna allt oftare konkurransutsätter även sina räntestödslån för att jordbrukarens andel av räntan ska bli så liten som möjligt. Detta gäller framför allt i sådana fall där referensräntorna kan väntas stiga så mycket att räntestödslånens totalränta stiger över fyra procent. Detta förväntas i viss mån påverka kreditinstitutens inkomster av dessa lån.

Den föreslagna lagen har inga övriga konsekvenser.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts hos finansministeriet, Landsbygdsverket, närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland, Kauppapuutarhaliitto - Handelsträdgårdsförbundet ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Nordea Bank Finland Abp, OP-tjänster Ab, Sampo Bank Abp och Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Utlåtanden gavs av finansministeriet, Landsbygdsverket, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Nordea Bank Finland Abp, OP-tjänster Ab, Sampo Bank Abp och Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

I myndigheternas utlåtanden förordade man propositionen och förstod att det på grund av det statsfinansiella läget finns behov av att minska statens utgifter. Producentorganisationerna och kreditinstitutet däremot motsatte sig den föreslagna ändringen. Det ansågs att den är kortsiktig stödpolitik och att den kan äventyra de framtida förhandlingar med kommissionen som gäller Södra Finlands s.k.

141-stöd. Kreditinstitutet förde också fram konkurrenssituationen i fråga om lån och konstaterade att redan nu konkurransutsätter jordbrukare även sina räntestödslån. De facto har kreditinstitutet på grund av den allt strängare regleringen av solvensen behov av att höja sina marginaler. Kreditinstitutet motsatte sig också att ändringen ska träda i kraft så snabbt och ansåg att denna brådska kommer att medföra problem på grund av de ändringar i informationssystemen som ändringen kräver.

Trots att det i utlåtandena framfördes tvivel om den föreslagna ändringens effekter föreslogs det inte något sådant nytt i utlåtandena att man skulle ha ansett det ändamålsenligt att ändra propositionens innehåll.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen påverkar beloppet av anslaget under moment 30.20.49.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2013.

7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna ändringen gäller endast nya stöd och lån som ska beviljas. Eftersom lånevillkoren och stöden för lån som har beviljats tidigare inte ändras, kommer ändringen inte att inverka på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Lagförslaget kan således behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 17 § i lagen om strukturstöd till jordbruket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) 17 § 2 mom. som följer:

17 §

Förutsättningar för beviljande av räntestöd

Räntestödet är tre procentenheter, dock så att låntagaren alltid betalar minst en procents årlig ränta på lånet. Räntestöd beviljas inte för sådana kostnader för kredit i utländsk va-

luta som beror på förändringar i valutakurserna.

Denna lag träder i kraft den 20 .
På de ansökningar som är anhängiga och på de stöd som beviljats när lagen träder i kraft tillämpas de bestämmelser och avtalsvillkor som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 17 september 2012

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPIAINEN

Social- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallell text*

Lag

om ändring av 17 § i lagen om strukturstöd till jordbruket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) 17 § 2 mom. som följer:

Gällande lag

17 §

Förutsättningar för beviljande av räntestöd

Räntestödet är fyra procentenheter. En förutsättning är emellertid att låntagaren betalar minst en procents årlig ränta på lånet. Räntestöd beviljas inte för sådana kostnader för kredit i utländsk valuta som beror på förändringar i valutakurserna.

Förslag

17 §

Förutsättningar för beviljande av räntestöd

Räntestödet är *tre* procentenheter, *dock så att låntagaren alltid betalar* minst en procents årlig ränta på lånet. Räntestöd beviljas inte för sådana kostnader för kredit i utländsk valuta som beror på förändringar i valutakurserna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På de ansökningar som är anhängiga och på de stöd som beviljats när lagen träder i kraft tillämpas de bestämmelser och avtalsvillkor som gällde vid ikraftträdandet.